

In memoriam

Kristin Kuutma

11. VII 1959 – 16. V 2025



Lahkunud on hea kolleeg, Tartu Ülikooli kultuuriteaduste professor ja vaimse kultuuripärandi rakendusuuringute UNESCO õppetooli juhataja Kristin Kuutma.

Kristin Kuutma sündis Tallinnas kultuurilembeses peres. Tema juured olid Põhja-Tallinnas, kus ta veetis oma lapse- ja nooruspõlve, ning Viimsi poolsaare rannakülades. Lõpetanud Tallinna 7. Keskkooli, asus ta 1977. aastal õppima inglise keelt ja kirjandust Tartu Riiklikus Ülikoolis. Pärast lõpetamist 1982. aastal töötas Kuutma kirjastuses Eesti Raamat korrektorina ning seejärel toimetajana Eesti Rahvakultuuri Arenduskeskuses (praegu Eesti Rahvakultuuri Keskus). Tema üks meeldejäävamaid tööülesandeid oli regivärsiliste ballaadide tõlkimine inglise keelde. Ta tegutses aktiivselt ansamblites Leegajus ja Hellero ning pidas neid “silmaringi avardavaid ja harivaid elamusi oma kujunemise elavaks laboratooriumiks etnoloogia ja folkloristika vallas”.

Kristin Kuutma oli Eesti Folkloorinõukogu eelkäija Eesti Folkloori Seltsi asutajaliige ning aitas välja töötada folklooriliikumise praeguseni püsivaid alustalasid. Panuse eest folklooriliikumisse nimetati ta 2024. aastal Eesti Folkloorinõukogu auliikmeks.

Uus aeg avas uusi uksi. Aastatel 1994–2000 töötas ta tõlkija ja toimetajana Eesti Keele Instituudi folkloristika osakonnas. Kaitsnud 1998. aastal Tartu Ülikoolis magistrikraadi eesti ja võrdleva rahvaluule erialal, siirdus ta õppima Washingtoni Ülikooli, kus omandas 1999. aastal magistrikraadi skandinavistikas ning 2002. aastal doktorikraadi. Oma doktoriväitekirjas uuris ta seto eepose “Peko” ja saami etnograafia saamisluugu. Töö põhjal ilmus 2005 eesti-keelne monograafia “Pärimuskultuurist kultuurisümboliks” ning 2006. aastal ingliskeelne raamat sarjas “Folklore Fellows Communications”.

Pärast Eestisse naasmist töötas Kristin Kuutma Eesti Kirjandusmuuseumis teaduri ja TÜs õppejõuna. Aastal 2007 sai temast kultuuriteaduste erakorraline professor ja 2010. aastal korraline professor. Samal kümnendil kutsuti ta külalisprofessoriks St. Andrews'i Ülikooli.

Kristin Kuutma oli tihedalt seotud 2009. aastal alguse saanud Eesti doktori-rikoole humanitaarteaduste ja kunstide haruga. Tema teooriakursused ja töö juhendajana on kujundanud mitme uurijapõlvkonna arusaamu etnograafiast kui kultuurikirjeldusest ning kultuuriteadlasest kui kultuuri kirjeldajast, representatsioonide uurijast ja loojast. Uurimistöös paelusid teda pärimuskultuuri sotsiaalsed rakendused ja muundumine kultuuripärandiks, kultuuripärandi ja identiteedi seosed ning pärandipoliitika. Ta oli koos Skandinaavia ja Balti kolleegidega alustamas rahvusvahelist uurimisprojekti ühislaulmise teemal.

Õpetajana oli Kristin Kuutma ühtaegu nii mõistev ja toetav kui ka nõudlik ja järjekindel. Väga palju tähendasid talle perekond ja lähedased.

Kristin Kuutma elutööks võib lugeda vaimse kultuuripärandi mõiste tutvustamist ja kriitilist analüüsi ning UNESCO mõju ja võimaluste selgitamist kodu- ja välismaal nii teaduslikus kui ka populariseerivas võtmes. Aastatel 2008–2022 oli ta SA UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni (ERK) nõukogu juht ning seejärel Kultuuriministeeriumiga liidetud UNESCO ERKi eksperdikogu liige ja täitevkoogu juht.

Aastal 2003 pälvis ta Eesti Kultuurkapitali aastapreemia teadusliku analüüsi ja ülevaate koostamise eest Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupidude ning Kihnu kultuuriruumi kohta, mille tulemusena kanti need UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja. Samuti osales ta lugematutel UNESCO konverentsidel ja eksperdikohtumistel, et anda oma panus maailma pärandipoliitika kujundamisse.

Lisaks rahvusvahelisele tööle edendas professor Kuutma vaimse pärandi valdkonda Eestis. Ta kuulus Kultuuriministeeriumi juures tegutsevasse vaimse pärandi nõukogusse, tema juhtimisel alustas Tartu Ülikoolis 2019. aastal tööd vaimse kultuuripärandi rakendusuringute UNESCO õppetool.

Kristin Kuutma on pälvinud Tartu Ülikooli aumärgi (2014) ja medali (2019), Eesti Teadusagentuuri tänukirja (2014) ning mitmesuguseid teisi preemiaid.

Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituut

IN MEMORIAM

KRISTIN KUUTMA

11. VII 1959 – 16. V 2025

The eulogy of the University of Tartu's Institute for Cultural Research for Kristin Kuutma, Professor of Cultural Research and holder of the UNESCO Chair for Applied Research on Intangible Cultural Heritage.